

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
الحمد لله رب العالمين و الصلاة و السلام على
رسول الله و على آله و اصحابه الى يوم الدين و
اما بعد :

ارکان روزه:

۱- نیت :

به دلیل فرموده خداوند متعال : «وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ حُنَفَاءَ» (بینه : ۵)
«و به آنان دستور داده نشده بود مگر اینکه مخلصانه و حق گرایانه خدا را عبادت کنند».

و به دلیل فرموده پیامبر صلی الله علیه وسلم : (**إنما الأعمال بالنيات، و إنما لكل امرئ ما نوى**) «قبول و صحت اعمال با نیت است، و پذیرش و پاداش هر عمل بستگی به نیت آن دارد».

لازم است که نیت هر شب، قبل از طلوع فجر باشد، به دلیل حدیث حفصه از پیامبر صلی الله علیه وسلم (**من لم یجمع الصیام قبل الفجر فلا صیام له**) نسایی
یعنی: «کسی که قبل از طلوع فجر نیت روزه نکند روزه اش صحیح نیست».

۲- خودداری از چیزهایی که روزه را باطل می کند، از طلوع فجر تا غروب خورشید:

خداوند متعال می فرماید : «فَالَّذِينَ بَدَّثُوا هُنَّ وَابْتَغُوا مَا كَتَبَ اللَّهُ لَكُمْ وَكُلُوا وَاشْرَبُوا حَتَّى يَتَبَيَّنَ لَكُمُ الْخَيْطُ

الْأَبْيَضُ مِنَ الْخَيْطِ الْأَسْوَدِ مِنَ الْفَجْرِ ثُمَّ أَتُمُوا الصَّيَامَ إِلَى اللَّيْلِ» (بقره : ۱۸۷)

«پس هم اکنون با آنان (زناتان) آمیزش کنید و چیزی که خدا برایتان نوشته است را بخواید (همچون بقای نسل و حفظ دین و آبرو و پاداش اخروی) و بخورید و بیاشامید تا آن گاه که رشته سپیده بامداد از رشته سیاه (شب) برایتان از هم جدا و آشکار گردد. سپس روزه را تا شب ادامه دهید».

باطل کنند های روزه :

باطل کنند های روزه ۷ هفت مورد می باشند:

- ۱ - همبستری : زمانی که همبستری اتفاق بیافتد بر روزه دار واجب است که تجدید روزه کند و باید کفاره سنگینی هم بدهد که آزاد کردن برده ای است اگر نتوانست پس دو ماه را بدون قطع روزه بگیرد و اگر توانایی نداشت باید خوراک شصت فقیر را بدهد یا به آنها صبحانه و یا شام دهد یا به هر کدام از آن شصت نفر ۴/۱ صاع گندم یا برنج دهد و بهتر آنست که همراه آن گندم یا برنج گوشت یا غیر آن هم بدهد.
- ۲ - خروج منی: حال در حالت بیداری با استمناء باشد یا بازی کردن با همسر یا بوسه زدن یا هم آغوشی.
- ۳ - خوردن و آشامیدن فرق نمی کند که مفید باشد یا مضر مانند سیگار.

آداب روزه و
باطل کننده های آن

سلسله مباحث رمضان (۱)

۴ - استفاده از سرنگ خوراکی، دارویی که بوسیله آن انسان از غذا بینای می شود زیرا که استفاده از سرنگ خوراکی دارویی به منزله خوردن و نوشیدن است. اما سرنگی که غذایی نیست روزه را باطل نمی کند و فرق نمی کند که در عضلات باشد یا در رگ تزریق شود و فرق نمی کند که طعم آنرا در حلقش احساس کند یا نه.

۵ - خارج شدن خون حیض و نفاس

۶ - خارج کردن خون بوسیله حجامت یا چیزهای مثل آن مانند خارج کردن خون زیادی از بدن که همانند تاثیر حجامت بر بدن باشد، اما خارج شدن خود به خودی خون مانند خارج شدن خون از بینی که غیر عمدی نباشد یا خارج شدن خون بوسیله کشیدن دندان و مانند آن روزه را باطل نمی کند چون این موارد همانند حجامت نیستند.

۷ - قی کردن (استفراغ) عمدی، و اگر بدون قصد قی کرد و غیر عمدی بود روزه اش باطل نمی شود با ملاحظه به اینکه روزه دار اگر چیزی از باطل کننده های روزه را از روی فراموشی یا بی اختیار و با زور انجام دادن انجام دهد، روزه اش باطل نمی شود حتی اگر روزه دار غذا خورد و یا نوشیدنی نوشید در حالی که گمان می کند که خورشید غروب کرده یا هنوز نماز صبح فرا نرسیده است، باز هم روزه اش باطل نیست زیرا او نمی داند. و اگر در خواب محتمل

شود (منی از بدن او خارج شود) روزه اش باطل نیست چون او بی اختیار بوده است.

چیزهای که روزه را باطل نمی کند

- ۱- خوردن یا آشامیدن از روی فراموشی یا اجبار
- ۲- خوردن یا بیاشامد روزه اش صحیح است.
- ۳- استفراغ غیر ارادی، و بدون قصد، روزه را باطل نمی کند.
- ۴- مضمضه (آب در دهان کردن) و استنشاق (آب در بینی کردن) هنگام وضو گرفتن، روزه را باطل نمی کند مشروط بر اینکه مبالغه و زیاده روی نکند.
- ۵- سرمه کشیدن در چشم، همچنین چکاندن قطره در گوش و چشم روزه را باطل نمی کند.
- ۶- فرو بردن آب دهان، روزه را باطل نمی کند.
- ۷- تزریق آمپول (وریدی و عضلانی) روزه را باطل نمی کند، اما سرم خوراکی باطل کننده است.
- ۸- مسواک زدن در هر وقتی که باشد اشکال ندارد هر چند همراه با برش و خمیر دندان باشد.
- ۹- به تاخیر انداختن غسل جنابت یا غسل (حیض) عادت ماهیانه و نفاس، تا بعد از طلوع فجر بهتر است، حضرت عایشه و ام سلمه می فرمایند: «گاهی پیامبر ﷺ صبح می نمودند

(وفجر طلوع می کرد) در حالی که جنب بودند. آنگاه غسل می کردند و روزه می گرفتند». امام بخاری (۱۹۳۱) و مسلم (۱۰۹)

۹- احتلام شدن در نهار رمضان روزه را باطل نمی کند.

- ۱۰- ریختن آب سرد روی سر و یا دوش گرفتن، هیچ اشکالی ندارد.
- ۱۱- حجامت و همچنین خون گرفتن، روزه را باطل نمی کند، زیرا که در حدیث چنین آمده است: «پیامبر ﷺ در حالی که روزه بودند حجامت گرفتند». امام بخاری (۱۹۳۹)
- ۱۲- بوسیدن و در آغوش گرفتن همسر، برای کسی که بتواند خود را کنترل نماید، و به همبستری (جماع) منجر نشود اشکالی ندارد، هر چند که پرهیز کردن از این امور افضلو بهتر است.
- ام المؤمنین عایشه رضی الله عنها می فرماید: «پیامبر ﷺ در حالی که روزه بودند، همسران خود را در آغوش می گرفت. و همچنین در حال روزه همسران را می بوسید. ولی ایشان خود را سخت در کنترل داشت». امام بخاری (۱۹۲۸) و مسلم (۱۱۰۶)
- ۱۴- استعمال عطر، بخور، و بوئیدن گل و ریحان هیچ اشکالی ندارد.

۱۵- استفاده از بخاخ (اسپری مخصوص) برای کسانی که دچار بیماری (آسم) تنگی نفس هستند، اشکالی ندارد.

آداب روزه:

برای روزه‌دار مستحب است که آداب زیر را رعایت کند:

۱- سحری خوردن:

از انس روایت است که پیامبر صلی الله علیه وسلم فرمود: **(تسحروا فإن فی السحور برکة)** بخاری و مسلم
یعنی: «سحری کنید، چون در سحری کردن برکت است». سحری کردن اگرچه با جرعه‌ای آب هم باشد تحقق پیدا می‌کند؛

تأخیر در سحری مستحب است: از انس، از زید بن ثابت روایت است: **(تسحرنا مع النبی صلی الله علیه وسلم ثم قام إلى الصلاة. قلت: کم کان بین الأذان و السحور؟ قال قدر خمسين آية)** بخاری و مسلم.

یعنی: «با پیامبر صلی الله علیه وسلم سحری خوردیم، سپس پیامبر صلی الله علیه وسلم برای نماز بلند شد، (انس گوید) گفتم: فاصله بین اذان و سحری خوردن چقدر بود؟ گفت به اندازه تلاوت پنجاه آیه».

اگر اذان (صبح) را شنید در حالی که غذا یا نوشیدنی در دست داشت، می‌تواند آن را بخورد یا بیاشامد، به دلیل حدیث ابوهریره که گوید: پیامبر صلی الله علیه وسلم فرمود: **(إذا سمع أحدکم النداء و الإناء علی یدیه فلا یضعه حتی یقضی حاجته منه)** حاکم

یعنی: «اگر یکی از شما ظرف آب را در دست داشت و اذان را شنید، تا نیازش را از آن برطرف نکرده، ظرف را نگذارد».

۲- پرهیز از سخنان بیهوده و دشنام دادن و چیزهای منافی روزه:

از ابوهریره روایت است که پیامبر ﷺ فرمود: **(إذا کان یوم صوم أحدکم فلا یرفث و لا یصخب و لا یجھل فإن شاتمه أحد أو قاتله فلیقل إني صائم)**

یعنی: «هرگاه یکی از شما روزه بود، فحش نگوید و داد و فریاد نکشد، و از اعمال جاهلانه پرهیز کند، و اگر کسی به او دشنام داد یا با او دعوا کرد باید بگوید: من روزه هستم».

همچنین از ابوهریره روایت است که پیامبر صلی الله علیه وسلم فرمود: **(من لم یدع قول الزور و العمل به فلیس لله حاجة فی أن یدع طعامه و شرابه)** ترمذی

یعنی: «کسی که از گفتار باطل و عمل کردن به آن دست برندارد، خدا هیچ نیازی به خودداری او از خوردن و آشامیدن ندارد».

۳- سخاوت و تلاوت قرآن:

از ابن عباس روایت است: **(کان النبی صلی الله علیه وسلم أجود الناس بالخير، و کان أجود ما یکون فی رمضان حین یلقاه جبریل، و کان جبریل علیه السلام یلقاه کل لیلة فی رمضان حتی ینسلخ، یرعرض علیه النبی صلی الله علیه وسلم**

القرآن، فإذا لقیه جبریل کان أجود بالخير من الريح المرسلة) بخاری و مسلم

یعنی: «پیامبر صلی الله علیه وسلم سخاوتمندترین مردم از لحاظ خیر بود و در ماه رمضان وقتی که جبرئیل او را ملاقات می‌کرد بیشتر سخاوتمند می‌شد، و جبرئیل هر شب در ماه رمضان تا پایان ماه با او ملاقات می‌کرد و پیامبر صلی الله علیه وسلم قرآن را بر او می‌خواند و وقتی که جبرئیل با او ملاقات می‌کرد، او برای بخشش خیر، از تندباد سریع‌تر می‌شد».

۴- تعجیل در افطار

از سهل بن سعد روایت است که پیامبر ﷺ فرمود: **(لا یزال الناس بخیر ما عجلوا الفطر)** بخاری و مسلم
یعنی: «تا زمانیکه مردم در افطاری عجله کنند در خیر و خوبی‌اند».

۵- افطاری خوردن به صورتی که در حدیث زیر آهده است:

از انس روایت است: **(کان رسول الله صلی الله علیه وسلم یفطر علی رطبات قبل أن یصلی، فإن لم تکن رطبات فعلى تمرات، فإن لم تکن حسا حسوات من الماء)** ترمذی

یعنی: «پیامبر صلی الله علیه وسلم قبل از آنکه نماز مغرب را بخواند با چند خرماى رطب افطار می‌کرد، اگر خرماى رطب نبود چند خرماى خشک و اگر خرماى خشک نبود، چند جرعه آب می‌نوشید».

– خواندن دعای زیر هنگام افطار:

از ابن عمر روایت است که پیامبر صلی الله علیه وسلم وقتی افطار می‌کرد می‌فرمود: **(ذهب الظما و ابتلت العروق و ثبت الأجر إن شاء الله)** ابوداود.
یعنی: «تشنگی بر طرف شد و رگ‌ها تر و خیس شدند إن شاء الله اجر و پاداش بر جای ماند».

قضای روزه ماه رمضان :

قضای روزه ماه رمضان واجب فوری نیست بلکه واجب موقع می‌باشد که مکلف هر وقت خواست، آن را قضا می‌کند، همانگونه که کفاره آن نیز واجب فوری نیست.

در حدیث صحیح از حضرت عایشه نقل شده است، که او روزه ماه رمضان را در ماه شعبان قضا می‌کرد. فوراً و بمحض اینکه توانائی قضای آنرا می‌یافت، آن را قضا نمی‌کرد.

روزه قضا، برابر است با روزه ادا. بنابراین هرکس چند روزه را افطار کرده باشد، همان تعداد روزه را قضا می‌کند، بدون اینکه چیزی بر آن بیفزاید. با این تفاوت که در روزه قضا تابع و پشت سرهم آمدن لازم نیست. چون خداوند می‌فرماید: **«وَمَنْ كَانَ مَرِيضًا أَوْ عَلَى سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِنْ أَيَّامٍ أُخَرَ»** [یعنی هرکس بیمار باشد یا به سفر رفت و افطار کرد بجای آن روزها، که بعلت بیماری و یا مسافرت افطار کرده است، بتعداد روزهایی که افطار کرده است، چند روز دیگر را روزه بگیرد، خواه آن روزها

پشت سرهم باشد یا نباشد. زیرا خداوند بطور مطلق گفته است نه بطور مقید».

دارقطنی از ابن عمر روایت کرده است که پیامبر صلی الله علیه وسلم درباره قضای روزه رمضان گفت:

«إِنْ شَاءَ فَرَقْ، وَإِنْ شَاءَ تَابِعْ» [اگرخواست روزه

قضا را پراکنده می‌گیرد یا آنها را پشت سرهم

قضا می‌کند]. اگر قضای روزه ماه رمضان را

بتأخیر انداخت تا اینکه رمضان دیگری فرا رسید،

نخست روزه ماه رمضان حاضر را می‌گیرد، سپس

قضای گذشته را بعد از ماه رمضان بجای می‌آورد

و بروی فدیة‌ای نیست، خواه این تأخیر یا عذر

یا بی‌عذر باشد. و این رای برابر است با مذهب

حنفیه. حسن بصری، امام مالک و امام شافعی و

امام احمد و اسحاق می‌گویند: اگر تأخیر قضای

روزه رمضان، تا موقعی که رمضان دیگری فرا می‌رسد

با عذر باشد، فدیة لازم نیست ولی اگر تأخیر

بدون عذر باشد، نخست باید رمضان حاضر را بگیرد

سپس بعد از ماه رمضان روزه‌های رمضان گذشته را

قضا کند و برای هر روز یک "مد" طعام فدیة

بدهد. این گروه بر رای خویش دلیلی ندارند، که

شایسته احتجاج باشد. چنان پیدا است که سخن

حنفیه درست و صحیح می‌باشد، چه تشریع و

قانونگذاری دینی تا نص صحیحی و صریحی

نباشد جایز نیست.

**وصلی الله وسلم علی محمد و علی آله و اتباعه
الی یوم الدین**